

Inga
Jēruma

UGUNSDZĒSĒJU BALLE

Inga Jēruma

UGUNSDZĒSĒJU BALLE

821.174-31
Je 790

Natālijas Kugajevskas vāka dizains

Vāka noformējumā izmantoti attēli no

Leonardi/depositphotos.com

HayDmitriy/depositphotos.com

Rodrigo Freitas/pxhere.com

Grāmata pirmo reizi izdota 2014. gadā apgādā "Lauku Avīze".

Inga Jēruma

UGUNSDZĒSĒJU BALLE

Apgāda vadītāja *Vija Kīlbloka*

Projekta vadītāja *Bārbala Simsone*

Redaktore *Zaiga Lasenberga*

Korektore *Ilona Burka*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,

Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-4207.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.

Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Inga Jēruma, 2022

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2022

ISBN 978-9934-0-9840-6

Nupat ir mainījušies gadu tūkstoši, iestājies 2000. Mani sauc Rita, un man ir 39 gadi.

Vai jums kādreiz ir gadījies tā, ka jūs sēžat (vai guļat uz dīvāna) un pēkšņi nez no kurienes pāri nolaižas ATMI-ŅAS? Kā mākonis tās jūs ietin un palēnām izšķīdina sevī. Jūs mēģināt pretoties, izklūt ārā svaigā gaisā, bet mākonis ir apņēmis no visām pusēm, ielīdis acīs, ausīs, mutē, un jūs jūtat, kā paceļaties kopā ar to gaisā un lēnām plūstat projām. Kaut kas līdzīgs pašlaik notiek ar mani. Es mitinos atmiņu mākonī.

1. nodaļa

...Rokas džinsu kabatās sabāzusi, stāvu visai nožēlojamā autobusa pieturā, cenzdamās neredzēt dumjos uzrakstus uz sienām un klusībā piktojoties, ka autobusa šoferis atkal aizsēdējies galapunktā pie kafijas tases.

Pieturā nobremzē tumši zils audi. Mašīnas durvis atveras. Vadītāja vietā sēž vīrietis viegli iesirmiemi deniņiem. Brūni iedegušās plaukstas uzlicis stūrei un raugās taisni uz priekšu, nepievērsdams man ne mazāko uzmanību. "Uzvīlcis gaišzilo kreklu, blēdis," nodomāju, sēzdamās līdzās, taču skaļi saku:

– Nu, čau, Gredzenu pavēlniek!

– Sveika!

Kopš iegādāta šīs markas mašīna, es viņu tā dēvēju, lai gan īstenībā viņu sauc Harijs. Haris.

Mašīna sāk kustēties. Vīrietis tā arī uz mani nepaskatās un nejautā, kurp jābrauc, jo tāpat jau zina – ja es stāvu šajā šosejas pusē, tad – uz māju. Ja pretējā, tad uz darbu. Kādu brīdi klusējam abi. Tad atskan mūžīgais jautājums viegli ironiskajā tonī, no kā es allaž tā mulstu: – Ko tik drūma? Kādas klapatas tevi atkal piemeklējušas? Jaunkundze izgāzusi nagu laku, sīkais saplēsis zaptes burku, Dārgums uzmetis āmuru uz lielā pirksta vai varbūt jūsu dižciltīgais Pidriķis de Krancē...

Tajā brīdī pār mani nogāžas viss dzīves smagums un es, sev par pārsteigumu, sāku rūgti raudāt. Pamanu

izbrīnītu skatienu, tad, pārlicies man pāri, viņš sāk rakņāties *bardaciņā*, kur parasti glabājas deguna šņaucamās salvetes.

– Vakar nomira mūsu Pūka...

– Piedod!

Un viņš, strauji *nometis* ātrumu, uzliek lielo, silto roku manām plaukstām, kas izmisīgi plosa mīksto kabatlakatiņu. No šī pieskāriena sāku raudāt vēl rūgtāk, jo kļūst sevis briesmīgi žēl.

– Viņa jau kādu nedēļu... neēda... Nē, es nevaru... Es to nespēju pārdzīvot! Bērni runā par jaunu kaķi, gan jau šodien būs kādu atstiepuši... Ak kungs, par ko man tādas ciešanas!

Jūtu, ka sākas jauna histērijas lēkme un laikam nespēšu tikt ar sevi galā. Ek, būtu bijis kāds malks viskija, vai... Bet es zinu, ka Harijs alkoholu mašīnā netur. Viņš kaut ko jautā, es starp deguna šņaukšanu un sirdi plosošām elšām atbildu un tajā brīdī ar sesto maņu sajūtu, ka viņš grib, lai es uz viņu paskatos. “Ja tu to izdarīsi, tad būs cauri,” es sev saku. Ar abām rokām iekrampējos sēdekļī, pat elsas pierimst, un raugos taisni uz priekšu, kur zem mašīnas riteņiem slīd pelēkais šosejas klājiens. “Ne pa labi, ne pa kreisi!”

– Paklau...

Es nekustos un turpinu šņukstēt. Viņš vēlreiz saņem manu roku un saspiež. – Paskaties uz mani!

Es smagi nopūšos, aizmiedzu acis un pagriežu galvu uz Harija pusi.

– Neniekojies, Rita! Atver acis!

Beidzot es tās atveru. Gaišzilais skatiens, kas nu jau veselus 42 gadus tracina visu paaudžu, izglītības, profesiju,

raksturu un izskata sievietes, mani apdedzina un hipnotizē ar tik pazīstamo silto liesmu...

“Tās ir beigas...” izšaujas caur smadzenēm. Pēc puskilometra viņš nogriežas pa labi.

* * *

Man vienmēr licies smieklīgi, ka mazpilsētā, kur pie katras privātmājas vai pat *daudzstāvenes* zaļo dārziņš, līdz upei nav vairāk par 300 metriem, līdz mežam – kāds puskilometrs, cilvēki tik un tā ņem zemes gabalus un būvē vasarnīcas! Tomēr tā viņi dara, un uz vienu tādu mēs esam atbraukuši. Tā pieder Harim, vīrietim, kurš mani paņēma mašīnā, vispirms piespieda atvērt acis un iegrimt zilajos atvaros, bet pēc tam atveda šurp.

Ja tagad jāpasaka precīzi, kurā laikā Haris uzcēla šo vasarnīcu, jāatzīst, ka diez vai es to varēšu. Pag... Nu, laikam taču to gribēja viņa Iepriekšējā – Dina, tā daktere. Tagadējā noteikti ne, un diez vai Šneideriene paguva kaut ko tik pamatīgu izspiest no vīrieša, kurš ar viņu pārgulēja labi ja trīs reizes. (Nu labi, piecas.) Ak, pareizi, viens no argumentiem taču bija – bērnam vajadzīgi lauki. Tad Dinai jau bija piedzimis Vilnis. Nepilnu gadu vecāks par manu Elīnu.

Tiklīdz durvis aiz manis aizveras un es speru pirmos soļus tik labi pazīstamajā telpā, jūtu, ka galvā kaut kas sāk tā kā dunēt, kā tikšķēt. Es labi zinu šīs sajūtas, ko domās dēvēju par “Harija sindromu”. Pamazām kājas sastingst, mēle vairs nelokās, griba ir pazudusi kaut kur papēžu rajonā, es varu vienīgi stāvēt un truli blenzt ārā pa logu. To es arī daru. Noklaudz durvis, es aizveru acis un gaidu. Pēc tā, kā viņš tagad rīkosies, būs skaidrs, tieši ko mēs

iesāksim tālāk. Ja sagrābs aiz elkoņiem, tad lidosim gultas virzienā. Ja apkamps un čukstēs ausīs kādas muļķības, viss norisināsies lēnāk...

* * *

Vēlāk es guļu gultā gluži kaila, segu līdz zodam uzvilkusi, ošņāju tīkamo kafijas smaržu, kas dāsni plūst no miniatūrās virtuvītes, un kārtējo reizi pārcilāju kļūdu un klapatu pilno dzīvi.

“Ak Dievs, pulkstenis jau septiņi! Elīna, cerams, puiku būs atvedusi no dārziņa. Dārgums noteikti cep kartupeļus, kas cits viņam atliek? Mani nemeklēs ātrāk kā ap *Panorāmas* laiku. Bet ja nu atkuļas mamma un sāk brīnīties, kāpēc es negatavoju ģimenei vakariņas? Ak, nu gan tak neatkulsies... Nez, kā Harijs tiek galā? Viņam šī jau ir otrā kopdzīve. Par laimi – bez bērniem.

Haris ir ienācis istabā, un manā priekšā tiek nolikts zems galdiņš, uz kura smalkiem ļaudīm brokastis servē tieši gultā; bez divām kafijas tasēm un cukurtrauka tur atrodas pat mazie kafijas krējumiņi.

– Tev gan te pilns serviss! Vai krājumi bieži jāatjauno? – Cenšos runāt sarkastiski un neskatīties uz viņa kailajām krūtīm.

– Labāk dzer kafiju, lai neatdziest.

Un Haris ielien līdzās. Tā nu mēs tur guļam, sūcam brūno, karsto šķidrumu, es savā ziņā jūtos laimīga, un pat mīļās Pūkas zaudējums vairs nešķiet tik briesmīgs. “Ak kungs, par ko tas viss...” jau otro reizi šodien nopūšos, jo zinu – tūlīt, tūlīt svētlaimes brīži beigsies.

– Tu ko? Sāp kaut kas tev?

Reizēm mani kaitina Harija maniere sagrozīt vārdu kārtību, bet šodien nav spēka neko teikt.

Mēs klusējam, domājam katrs savu domu, bet pamatā vienu un to pašu. Šoreiz mēs nejautājam viens otram neko tādu, uz ko atbildes nav. Es paskatos rokas pulkstenī. Haris pieliecas, noskūpst mani un pieceļas. Pēc desmit minūtēm izlaiž pie autobusa pieturas, un es steidzos mājās.

Pārnākusi redzu, ka Dārgums tiešām ir izcepis kartupeļus, māte nav atkūlusies, Elīna jau mātās, bet sīkais kaktā spaida kaut ko melnbaltu, kas žēli ņaud.

– Mammu, mammu! Paskaties! Viņu sauc Teodors! Tētis tā teica!

Dēls kaķēnu ir sagrābis ap vidu un pacēlis gaisā. Tas, nabadziņš, no bailēm vairs pat nepīkst.

– Tikai, lūdzu, nenožņaudz to radībiņu jau pirmajā vakarā, – saku un pasniedzu Dārgumam vaigu vakara bučai.

– Beidzot mamma arī mājās! Ātri pie galda! – kļaiģā Dārgums. – Laiks vakariņot!

Visi sāk jautri čalot, bīdīt ķebļus, sēsties pie maltītes, tikai man gribas, lai velns mani parauj uz elli. Taisnā ceļā un bez atskatīšanās.

Kāpēc gan tā notiek, ka velns parādās tad un tur, kur galīgi nav vajadzīgs, bet, ilgots un gaidīts, nenāk ne sitams?...

2. nodaļa

...Šoreiz stāvu ceļu krustojumā un ik pa brīdim paceļu ikšķi – līdz autobusam vēl kādas trīs stundas, cerams, ka izdosies kaut ko nobalsot, lai ātrāk tiktu uz miestu. Redakcija atrodas rajona centrā, bet manas mājas – 34 kilometrus tālāk uz ziemeļrietumiem. Un tā nu šis pagrieziens, kur mašīnas ir spiestas bremzēt un līdz ar to pamanīt, ka te ar paceltu ikšķi stāv viena meiča un varbūt ir vērts palīdzēt, jo citreiz, iespējams, kāds cits šoferītis “paraus” līdzī viņa māsu, māti, sievu vai meitu šis pagrieziens kļuvis par mīļu un draudzīgu, cerību pilnu vietu. Reizēm es stāvu, reizēm, ja kājās veci džinsi, sēžu puteklainajā ceļmalā. Ziemā un vēlā rudenī drebinos, slēpjos zem lietussarga vai kapuces, kājas pamazām kļūst slapjas no stāvēšanas kūstošā sniega žļurgā vai gluži otrādi – stingst kailsalā, pavasarī reibstu no netālu augošā ceriņkrūma smaržām, bet todien vienkārši stāvu un nedomāju neko. (To es nez kāpēc skaidri atceros, ka galva man bija tukša.)

Divi smagie aizgāzelējas neapstādamies, viens šoferis rāda ar roku pa kreisi, tas nozīmē – drīz jānogriežas. Aiztrauc gaišpelēkā izpildkomitejas priekšsēdētāja volga, laikam brauc inspicēt pienotavu, kas tepat netālu slej dūmeņus. Aizpukšķina traktors (ar tādiem, starp citu, arī esmu braukusi, nav ne vainas!), un pēkšņi palaimējas – gandrīz pie sāna slaidi nobremzē tumši zils žigulis. Paveru

durtiņas, pie stūres sēž nepazīstams gaišmatains vīrietis un raugās manī ar interesi.

– Paķersiet mani līdzī?

Vienojamies, cik tālu viņš brauc, kur man vajag, un es ieraušos mašīnā. Vīrietis nospiež sajūgu, piedod gāzi, un mēs sākam lidot. Uz spidometru baidos skatīties, bet mazāk par 130 tas nerāda, tik daudz arī es, kājāmgājēja, saprotu no autobraukšanas. Vienā rāvienā panākam traktoru, žžžžih! – un tas paliek tālu aizmugurē. Apdzenam vienu smago, kas vēl nav paguvusi nogriezties, apdzenam otru un traucamies pakal kādam moskvičam, kas izripinājies no lauku ceļa. Arī no tā paliek pāri vien kluss švīksts.

Vīrietis nerunā, bet man vienkārši bail muti vaļā vērt, gan jau balss trīcēs kā trusim, ko saodusi lapsa. Atkal priekšā parādās traktors, izpukšķina kāds *plirkšķis* – ar motoru aprīkots velosipēds, tādi tolaik bija katram ganuzēnam, un mans Airtons Senna nolemj, ka nav vērts tērēt laiku un spēkus, lai apbrauktu katru *sīkpirdi*, kā tos dēvē mans tēvs, tāpēc dragā uz priekšu pa kreiso pusi gluži kā Anglijā vai Austrālijā. Saprotu, ka tās ir beigas, un sāku steidzīgi pārdomāt negaro, tomēr pašai tik mīlo dzīvi. Ko esmu pieredzējusi? Sasodīti maz – tagad man šķiet, ka vajadzēja sasniegt daudz vairāk, kaut vai deju kursus pabeigt! Samilējos nedejotājā un aizgāju, i cepuri nepacēlusi, bet skolotājs man pareģoja spožu dejotājas karjeru... Eh, mulķe biju, mulķe... To skaisto kleitu dēļ vien būtu vērts dzīvot un trenēties. Stāsta, ka klasisko deju tērpiem, kam kuplās apakšas, izejot veseli 30 metri pirmšķirīga tilla.

Īsu brīdi esam atpakaļ šosejas labajā pusē, taču no tuvējā kolhoza mehāniskajām darbnīcām ārā brauc trīs

kombaini, tāpēc kārtojamos vien atpakaļ uz ierasto kreiso malu. Tālumā parādās pretimbraucējs. Aizžmiedzu acis, no atmiņu ekrāna pazūd maigi rožainā kleita ar kuplo apakšu, toties parādās mans nekrologs avīzē “Ceļš uz Komunismu”, kurā pašlaik esmu praksē: “Viskrāšņākajā vasaras pilnbriedā mūžs aprāviens mūsu jaunajai kolēģei... kas uzrakstīs tos vērtīgos, mums visiem tik vajadzīgos aprakstus par rajona labākajiem mehanizatoriem... Sēro māmuļa ar tēti un māsa...” Šai vietā es laikam esmu skaļi iešņukstējusies, tāpēc mans reaktīvās lidmašīnas pilots vaicā: – Vai kas noticis?

– Nē, nekas, – varonīgi atbildu. – Vai jūs vienmēr tik ātri braucat?

Nolemju glābt dzīvību, mainot taktiku, – ja es neizrādīšu, ka viņa bīstamo zīmēšanos esmu pamanījusi, viņš sāks triekties vēl ātrāk. – Esat rallists?

– Jums tas šķiet ātri? – Gandarījumu balsī viņam tomēr neizdodas noslēpt. Ak, šie vīrieši, viņi nekad neklūst pieauguši...

– Esmu braucis arī rallijos, taču tad galvenais nav ātrums. Ātrums vispār nav noteicošais, bet gan mašīnas tehniskais stāvoklis. Ar savu žigulīti līdz 170 spiežu, ja vien ceļš atļauj. Te nesen likts jauns segums, tāpēc var droši rullēt.

– Vai šie ir no sērijas – pēdējie vārdi? Tie man būs jāsaka izmeklētājam, kad gulēšu viscaur iemūrēta ģipsī, bet jūs...

– ...ierakts smilšu kalniņā? – vīrietis mani pārtrauc.
– Ha, ha, ha! Labi rūkts, jūs man patīkat!

– Varbūt tomēr labāk dzīva?

– Labi, labi, ja jums bail, varu pārdesmit kilīšu nomest.

To viņš tiešām izdarīja, un tad jau klāt bija mans miests.

– Paldies par vedumu! Lai jums veicas arī turpmāk! Uz redzēšanos! – Iztrausos jo veikli un jau grasījos aizcirst durvis, bet puisis tās pieturēja un bilda no savas puses:

– Tad pēdējie vārdi paliek šie?

Un, ieskatījies tieši acīs, apdedzināja mani ar tik karstu zilu staru kūli, ka man ceļi sāka trīcēt.